

ශ්‍රී ලංකාවේ දීවිහිසිත පාසලේ වල බුද්ධ ධර්මය
ඉගැන්වීම පිළිබඳ විමර්ශනයක්.

කැලණි විශ්ව විද්‍යාලයයෙහි පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයන පඬුවාණ් උපාධි

ආයතනයෙහි දර්ශනපති උපාධි පරීක්ෂක අවශ්‍යතා එක

දේශයක් සම්පූර්ණ කිරීමේ වස් ඉදිරිපත්

කරනු ලබන පර්යේෂණ

නි බ නී ධ ය සි.

1998 ජූනි

ඇල්. කරුණාසේන විසිනි.

අධීක්ෂක :- මහාචාර්ය හෙන්රි විරසිංහ.

සා රා ට ණ ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ ද්විතියක පාසල් වල බුදු දහම විෂයයන් වශයෙන් ඉගැන්වීමෙන් අපේක්ෂිත පරමාර්ථ ඉටු වී ඇද්දැයි විමසීම මෙම පර්යේෂණයේ අරමුණයි. ශ්‍රී ලංකාවේ බෞද්ධ ආගමික අධ්‍යාපනයේ සම්භවය හා විකාශනය යනුවෙන් තමා කොට ඇති මෙහි පළමුවන පරිච්ඡේදයේ පළමුවන කොටසින් මෙරට බෞද්ධ අධ්‍යාපනයේ මෙහිභාසිත පසුබිම පිළිබඳව විවරණයක් කරන ලදී. දෙවන කොටසින් පැරණි ලාංකික බෞද්ධ අධ්‍යාපනයේ ප්‍රමුඛ ලක්ෂණ පිළිබඳව විමසීමට ලක් කළ අතර, තුන්වන කොටසින් පෘතුගීසි හා ලන්දේසි යුගයන්හි දී බෞද්ධ අධ්‍යාපනික තත්ත්වය ගැන විමසා බලන ලදී. හතරවන කොටසින් බ්‍රිතාන්‍ය පාලනය යටතේ ලංකාවේ බෞද්ධ අධ්‍යාපනය පිළිබඳව විමසීමට ලක් කරන ලදී.

පාසල් විෂයය මාලාව හා බුදු දහම යනුවෙන් තමා කොට ඇති මෙහි දෙවන පරිච්ඡේදයේ පළමුවන කොටසින් 19 වෙනි සියවසේ මෙරට උදා වූ බෞද්ධ පුනර්ජීවනය හා එමගින් උද්ගත වූ අධ්‍යාපනික ප්‍රබෝධය පිළිබඳව සාකච්ඡා කරන ලදී. දෙවන කොටසින් තිදහස් අධ්‍යාපනය හා බුදු දහම ක්‍රමානුකූලව ඉගැන්වීමේ සමාරම්භය පිළිබඳව පිළිබඳව විමසා බැලූ අතර, තුන්වන කොටසින් පාසල් විෂයය මාලාවේ බුදු දහම විෂයයට හිමිවන පිළිබඳව සාකච්ඡා කරන ලදී. හතරවන කොටසින් බුදු දහම ඉගැන්වීමේ පරමාර්ථ හා අරමුණු පිළිබඳව සාකච්ඡා කරන ලදී. මෙරට පාසල් වල බුදු දහම ඉගැන්වීමේ අරමුණු සාක්ෂ්‍යන් කරණය පිළිබඳව මෙහි පස්වන කොටසින් විමසා බලන ලදී.

මෙහි තුන්වන පරිච්ඡේදය තමා කොට ඇත්තේ " පර්යේෂණයේ සීමිතභාවය හා දත්ත විශ්ලේෂණය | යනුවෙනි. මෙහි පළමුවන කොටසින් අධ්‍යයනයේ අරමුණු පිළිබඳව කරුණු ඉදිරිපත් කරන ලදී. දෙවන කොටසින් නියැදිය යැදහා ගෝරාගත් පාසල් පිළිබඳව කරුණු ඉදිරිපත් කරන ලද අතර තුන්වන කොටසින් නියැදියේ සීමිතභාවය පිළිබඳව විස්තර කරනු ලැබීය. හතරවන කොටසින් බුදු දහම විෂයයන් වශයෙන් ඉගෙනීමෙන් අපේක්ෂිත ආකල්ප වර්ධනය වී ඇද්දැයි විමසීම යැදහා සිසුන් මෙහි ඉදිරිපත් කරන ලද ප්‍රශ්නාවලියේ සීමිතභාවය විස්තර කරන ලදී. ඉක්බිතිව පස්වන කොටසින් දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීම

අරඹන ලදී. බුදු දහම ඉගෙනීම හා ශිෂ්‍ය ලැදියා සහ බුදු දහම හා සදාචාරය යන මාර්ගයන් දෙක යටතේ වර්ග කොට ප්‍රශ්නාවලියේ ප්‍රශ්න දහයකට ලැබුණ ශිෂ්‍ය ප්‍රතිචාර විශ්ලේෂණය කරනු ලැබීය.

ප්‍රශ්න විසිපහකට ලැබුණ ශිෂ්‍ය ප්‍රතිචාර එකම පරිච්ඡේදයක දී විශ්ලේෂණය කිරීමේ අපහසු බව පැහැදිලි වූයෙන් මෙම පර්යේෂණයේ හතරවන පරිච්ඡේදය දක්න විශ්ලේෂණය II යනුවෙන් නම් කරන ලදී. දක්න විශ්ලේෂණය එක්වරම සිදු කිරීමට ඇරඹීම නුසුදුසු යයි හඹුනෙන් ඊට පිටිසීමක් වශයෙන් පළමුවන කොටස බුදු දහම ඉගෙනීමේ අවශ්‍යතාව යනුවෙන් නම් කොට එ පිළිබඳව විචරණයක් කරන ලදී. ඉතිරි ප්‍රශ්නාවලියේ එකොලොස්වන ප්‍රශ්නයේ සිට විසිපස්වන ප්‍රශ්නය දක්වා ලැබුණ ප්‍රතිචාර මාර්ගයන් හයක් යටතේ විශ්ලේෂණය කරන ලදී.

මෙහි පස්වන පරිච්ඡේදය නම් කොට ඇත්තේ බුදු දහම ඉගැන්වීම - ප්‍රායෝගිකත්වය යනුවෙනි. දක්න විශ්ලේෂණයේ දී අන්‍යෝන්‍යය වූ තොරතුරු වලට අනුව මෙහි පළමුවන කොටසින් බොද්ධි ආකල්ප ප්‍රවර්ධනයෙහි ලා දක්නට ලැබෙන උත්තරා පිළිබඳව විචරණය කරන ලදී. මෙහි දෙවන කොටසින් එසේ ආකල්ප වර්ධනයේ උත්තරාවතට හේතු වීම සා බැලිණි. මෙම පරිච්ඡේදයේ අනතුරුව එක කොටස තුනකින් සිසුන් තුළ ආකල්ප වර්ධනයක් සිදුවන ආකාරයට ප්‍රායෝගිකව බුදු දහම ඉගැන්වීම යඳහා බලපෑනු ලබන සාධක කීපයක් විචරණය කරන ලදී. මෙම පරිච්ඡේදයේ අවසාන කොටසින් නූතන පන්ති කාමර වලදී පවා භාවිතා කළ හැකි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ඉගැන්වීම් ක්‍රම කීපයක් ඉදිරිපත් කරන ලදී. මෙම පර්යේෂණ කණියේ හයවන පරිච්ඡේදයේ නිගමන හා යෝජනා ඉදිරිපත් කරමින් සමාප්ත කරන ලදී.